

Zápis z 26. jednání Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací (Výbor VaK) ze dne 13. 06. 2023

Místo konání: MZe

Přítomní: Podle prezenční listiny – 10 členů. Výbor VaK byl usnášeníschopný. Omluveni, Ing. Marie Boušková a Ing. Soňa Horáčková - ČSÚ, místopředseda Výboru VaK Ing. Jiří Duda, Ing. Věra Bogdanová (MZe). Nedostavili se zástupci z řad SMS ČR. Seznam účastníků je veden u tajemníka Výboru VaK.

Pozvánka na jednání od Ing. Aleše Kendíka, vrchního ředitele pro řízení sekce vodního hospodářství Ministerstva zemědělství a současně předsedy Výboru VaK, byla odeslána e-mailovou poštou dne 25. 4. 2023. Předložené materiály byly zaslány dodatečně v elektronické formě.

1. Úvod

Předseda Výboru VaK pan Ing. Aleš Kendík (dále také jen „Předseda“) zahájil jednání, přivítal zúčastněné a informoval přítomné o omluvě členů za ČSÚ a MZe. Přivítal nové zástupce z MF a ERÚ.

K programu nebyly vzneseny žádné připomínky. Předseda připomněl, že byly dodatečně zaslány podklady do bodu různé, a to na základě žádosti HK ČR.

Byla odsouhlasena účast náhradníka za člena Výboru VaK za MF a zapisovatelky.

Předseda dále postoupil k dalšímu bodu programu.

2. Informace MZe, Zpráva z benchmarkingu vlastníků a provozovatelů VaK za rok 2021

Zástupce MZe představil přítomným Zprávu z benchmarkingu za rok 2021. Zpráva vyhodnocuje sedmý cyklus benchmarkingových projektů Benchmarking vlastnických subjektů a Benchmarking provozovatelských subjektů.

Benchmarking poskytuje regulátorovi nejen informace o stavu sektoru, ale dokáže identifikovat porušování zákonných povinností, nedostatky při péči o majetek, nevyváženost nastavení ceny, či upozornit na riziko dostupnosti služby pro spotřebitele v případě aplikace plně nákladové ceny. Od roku 2016 MZe využilo výstupy z analýz pro identifikaci vlastnických subjektů, které neplní zákonnou povinnost tvorby prostředků na obnovu a které byly následně na tento nedostatek upozorněni. Náprava byla následně zhodnocena formou analýzy v následujícím období a v současnosti stále probíhá komunikace se subjekty, které prozatím nezjednaly nápravu. MZe také komunikovalo s provozovateli a zjišťovalo příčinu vysokých ztrát vody ve vodovodech (více než 30 %) a nulových ztrát pitné vody. Za pomoci využití dat z ČSÚ a vybraných údajů majetkové a provozní evidence (dále VUPME) identifikovalo možné subjekty (obce), které by mohly vlastnit vodohospodářskou infrastrukturu pro veřejnou potřebu a nezasílají na MZe data pro VUPME.

Podrobné výsledky jednotlivých benchmarkingových projektů jsou všem zpřístupněny prostřednictvím webové prezentace dat, zveřejněné na webu MZe. Za rok 2021 byla

analyzována data přibližně za 98% podíl trhu (podle objemu fakturované vody). Zpráva z benchmarkingu za rok 2021 vyhodnocuje výsledky obou projektů.

V rámci závěrů Benchmarkingu vlastnických subjektů se vyhodnocuje jeden z hlavních záměrů regulátora – dosažení samofinancovatelnosti, tj. jestli vlastníci infrastruktury vytvářejí prostředky na obnovu v dostatečné výši. Každoročně je identifikován deficit, který od roku 2016 narostl na hodnotu 10,5 mld. Kč. Jedná se o teoretické číslo, ale výsledky analýz upozorňují na problematiku nesprávného nastavení ceny pro vodné a stočné zejména u menších vlastníků vodohospodářské infrastruktury, jejíž výše nepostačuje na tvorbu prostředků na obnovu. Dále je vyhodnocována výše vypočtené teoretické ceny pro jednotlivá Porovnání ve vztahu k sociálně únosné ceně pro jednotlivé kraje (každoročně stanovována MŽP). V roce 2021 po úpravě ceny na potřebnou výši (zohledňující potřeby obnovy) by pro 203 tis. spotřebitelů došlo k nárůstu ceny pro vodné nad úroveň sociální únosnosti. V případě ceny pro stočné by se zhoršila dostupnost služeb pro 739 tis. odběratelů. Úroveň technického stavu infrastruktury a péče o majetek se vyhodnocuje prostřednictvím ukazatele počtu poruch na 1 km vodovodní/stokové sítě. U vodovodní sítě je průměrný počet 0,26 poruch/km sítě a u stokové sítě 0,20 poruch/km. Výskyt anomálie se koncentruje zejména u malých vlastníků.

Benchmarking provozovatelských subjektů mapuje kvalitu poskytovaných služeb a úroveň ochrany životního prostředí, které jsou dlouhodobě na stabilně vysoké úrovni. Kvalita provozování vodovodní sítě je vyhodnocována prostřednictvím hodnoty ztrát pitné vody. Úroveň ukazatele je nízká a jeho průměrná hodnota za analyzovaný trh je ve výši 13,85 % (velmi dobrá úroveň i v mezinárodním porovnání). V rámci cenotvorby došlo k nárůstu průměrných jednotkových úplných vlastních nákladů a průměrné ceny, což lze vysvětlit výraznými změnami cen vstupních produktů a služeb potřebných pro výrobu. Vyváženost nastavení cen je vyhodnocována prostřednictvím operačního koeficientu, který identifikuje, jestli výše nastavené ceny pokrývá provozní náklady a náklady na obnovu infrastruktury. V případě, že je jeho hodnota menší než 1, je provozování nebo obnova dotována jinými finančními zdroji. Počet výskytů anomálie, kdy OKF <1, narůstá s klesající výší objemu fakturované vody (menší provozovatelé). V závěru zprávy je vyhodnoceno naplňování jednotlivých regulačních záměrů regulátora. Hlavní příčinou vysokého počtu výskytů anomálií je vysoký stupeň atomizace trhu. Řešením pro lepší naplňování záměru dosažení samofinancovatelnosti by mohlo být slučování vlastníků a provozovatelů, které by jedné straně umožnilo generování vyššího objemu prostředků obnovy a pro provozovatele možnost úspor z rozsahu. V této souvislosti bylo dále diskutováno o požadavku na právní analýzu, zda případné slučování obcí, (nebo omezení práva provozovat minimální počet osob) za účelem efektivního provozování vodohospodářské infrastruktury nemůže narazit na ústavní práva.

V rámci diskuse byla blíže diskutována sociální únosnost cen a rozhodnutí o navýšení snížené sazby DPH pro dodávky pitné vody a odkanalizování a čištění odpadních vod. Dojde k navýšení sazby DPH z 10 na 12 %. Bylo vysvětleno, že v případě nedostupnosti služeb pro některé spotřebitele se budou používat adresné dávky v hmotné nouzi.

Dále byla diskutována atomizace trhu a možnosti jejího řešení. Vlastníci by se měli motivovat, aby se sdružovali do větších provozních celků. Motivací bude vyžadování dodržování požadavků novelizované vyhlášky č. 428/2001 Sb. (plně obnovující cena). Také lze využít úpravu podmínek pro poskytování dotací (státních, EU a krajských). Regulátor by měl přimět velké provozovatelské a vlastnické společnosti, aby akceptovaly požadavky na vklad majetku menších vlastníků do společností a jeho provozování, a to i v případě, pokud by se jednalo

o majetek, jehož provozování je nevhodné. Vstupem menších vlastníků do větších společností anebo vytvořením jejich sdružení by sice mohlo dojít k nárůstu ceny za služby, ale také by mohly být využity úspory z rozsahu při provozování majetku a péči o něj. Podpůrným argumentem pro sdružování vlastníků do větších celků, by mohla být i problematika řešení sucha. Už nyní podporuje MZe pomocí dotací propojování vodárenských soustav.

Dále byl vznesen návrh na vypracování analýzy dopadu přijetí menších subjektů do velkých společností, včetně motivace nynějších akcionářů, aby vstup menších subjektů do společností neblokovali. Řešení by mělo být čistě prostřednictvím ekonomické motivace, a to i za cenu dotací oprav majetků v nevyhovujícím technickém stavu před jejich vkladem do společnosti, případně úpravy doby odepisování vodohospodářského majetku.

Dále byl vznesen požadavek, aby byly přezkoumány výše kalkulačního zisku na vodné a stočné, které je proti ostatním společnostem daleko vyšší a na informace ohledně kontroly společnosti SMVaK ze strany MF. Zástupci MF informovali přítomné, že závěry kontroly nejsou přístupné z legislativních důvodů. Kontrolu realizuje specializovaný finanční úřad, který posuzuje, jestli nedošlo k porušení cenových předpisů a dosahovaný zisk není v porovnání s jinými subjekty na trhu příliš vysoký. SMVaK je třetím největším vlastníkem i provozovatelem v sektoru a je vlastněný privátními vlastníky. Jako jeden z velkých hráčů nemá problém s přibíráním menších vlastníků. Na provozovaném území používá solidární cenu. Pokud zákon umožní podat nějakou informaci o závěrech kontroly, bude členům Výboru VaK poskytnuta.

Závěr:

Výbor VaK vzal předloženou Zprávu z benchmarkingu za rok 2021 na vědomí.

3. Informace MZe, Zpráva o výkonu kontrolní činnosti a vrchního dohledu Ministerstva zemědělství nad vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v České republice za rok 2022

Zástupce MZe prezentoval přítomným obsah předložené Zprávy. Jedná se již o 7. zprávu. Bylo konstatováno, že od r. 2016 bylo provedeno již 240 kontrol, které pokryly téměř 4,2 mil. odběratelů, což představuje cca 49 % celého trhu a to nebyly dosud kontrolovány největší společnosti. Snahou je výkonem kontrol rovnoměrně pokrýt území státu podle krajů, ale i podle působnosti vodoprávních úřadů obcí s rozšířenou působností. Pro výběr jsou využívány také výsledky benchmarkingu a evidence o sběru dat, zejména dokladů Porovnání všech položek výpočtu (kalkulace) cen pro vodné a stočné za kalendářní rok a dosažené skutečnosti v témže roce. V loňském roce bylo celkem provedeno 30 kontrol. Tento okruh kontrol mimo jiné představoval dopad do cca 800 tis. odběratelů připojených na vodovody, což je cca 8 % celého sektoru. Okruh kontrolovaných subjektů tvořily jak větší společnosti, tak i řada obcí s počtem odběratelů kolem 1 tis. Zpráva shrnuje kontrolní zjištění a vyhodnocuje zjištěné nedostatky včetně závažnějších zjištění, mezi které patří např. nezpracování plánu financování obnovy, absence smluvního vztahu provozovatele a odborného zástupce, absence kanalizačního řádu. Zpráva doplňuje informace i o dalších dlouhodobějších cílených činnostech zaměřených na povinnosti vlastníků VaK vést majetkovou a provozní evidenci a rovněž zpracování a realizaci plánů financování obnovy. Zpráva dále doplňuje i informaci ohledně řešení obdržených stížností. Zpráva bude zveřejněna na webu MZe.

V rámci diskuse bylo konstatováno, že MZe by v průběhu roku mělo vykonávat více kontrol. Byl vznesen návrh, aby byla do budoucna Zpráva doplněna o informace o kontrolách

realizovaných vodoprávními úřady. Zástupce MZe upřesnil, že počet kontrol vzhledem na personální kapacitu příslušného odboru nelze zvýšit a že MZe nedisponuje informacemi o kontrolách realizovaných vodoprávními úřady a nemá na sběr takových dat ani zákonný nárok. Nicméně MZe bude tuto problematiku kontrol prováděných vodoprávními úřady diskutovat v rámci plánovaného setkání s KÚ. Byl také vznesen návrh, jestli by zpráva nemohla obsahovat bližší informace o nálezech z kontrol, které by byly adresné, tak jako je to v případě zprávy o kontrolách vydávané MF. Uvedený požadavek nelze v případě MZe splnit, a to z legislativních důvodů – kontrolní řád tuto možnost nepřipouští. MF má právo adresně uveřejňovat výsledky z kontrol na základě zákona o cenách.

Závěr:

Výbor VaK vzal předloženou Zprávu o výkonu kontrolní činnosti a vrchního dohledu Ministerstva zemědělství nad vlastníky a provozovateli vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v České republice za rok 2022 na vědomí. Zpráva bude uveřejněna na webových stránkách MZe.

4. Informace MZe k aktuálnímu stavu projednávané revize Směrnice o čištění odpadních vod

---

Členům Výboru VaK byla předložena Rámcová pozice ČR k návrhu revize Směrnice o čištění odpadních vod, které byla sestavena ve spolupráci s MŽP. Předseda Výboru VaK informoval přítomné o předpokládaném finančním a technickém dopadu plnění směrnice, který bude pro sektor fatální. Popsal dopad úprav do jednotlivých částí sektoru – např. technické požadavky na kvalitu čištění odpadních vod u domovních čistíren, které mají dosahovat úrovně velkých ČOV; snížení velikosti aglomerace, kde bude povinnost odvádět a čistit odpadní vody, na 1000 EO (z 2000 EO); požadavky na odstraňování dusíku a fosforu (dusík je velmi problematický); zavedení kvartérního stupně čištění na odstraňování mikropolutantů (na které prozatím ani neexistují potřebné technologie); zavedení finančního mechanismu rozšířené odpovědnosti producentů (bez bližšího návrhu konkrétních procesů, kteří by zaručovali doručení financí k provozovatelům a vlastníkům infrastruktury); požadavky na dosažení energetické neutrality ČOV. Problematická je i nová definice aglomerací, která používá podmínku 10 PE/ha – těžko aplikovatelné. Dále si EK vyhrazuje v řadě problematik právo je řešit prostřednictvím předmětného delegovaného aktu, s čímž ČR zásadně nesouhlasí. I když byla publikována studie proveditelnosti, ČR zpochybňuje prezentované ekonomické dopady a ekonomickou náročnost plnění směrnice, které jsou výrazně podhodnoceny.

V rámci diskuse bylo konstatováno, že požadavky směrnice nelze bez výrazných dotací splnit. Podle nových definic bude celé území ČR považováno za citlivou oblast. Rozsah technických požadavků nebudou splňovat ani moderní ČOV. Problémem bude zjevně odstraňování dusíku. Směrnice počítá s ambiciózním časovým harmonogramem pro její naplnění. Z hlediska ČR jsou velmi nebezpečné delegované akty EK, jejichž znění nelze nijak ze strany ČR ovlivnit.

O revizi směrnice stále probíhají jednání pracovní skupiny, na kterých se účastní zástupci MZe a MŽP.

Závěr:

Výbor VaK vzal předloženou informaci o Rámcové pozici ČR k projednávanému návrhu revizi Směrnice o čištění odpadních vod na vědomí.

5. Různé

---

1. Zástupce HK ČR krátce přiblížil problematiku popsanou v předem zasláné korespondenci mezi SOVAK ČR, CzWA, SVH ČR a MZe, v rámci které bylo požádáno MZe o zabezpečení analýzy řešení krizové situace ve vodním hospodářství v souvislosti s vlivem pandemie COVIDu. Dne 14. 12. 2022 byla zveřejněna Směrnice Evropského Parlamentu (EU) 2022/2557 o odolnosti kritických subjektů a o zrušení směrnice Rady 2008/114/ES, která do oblasti kritické infrastruktury přináší pro členské státy nové požadavky. V ČR je platný zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, který by však měl být upraven nejenom ve smyslu uvedené směrnice, ale také s ohledem na závěry analýzy fungování státu ve vztahu k vodohospodářské infrastruktuře během kovidové pandemie a na přetrvávající válečnou situaci na Ukrajině. Zástupce HK dále popsal probíhající komunikaci v průběhu kovidové pandemie s příslušnými státními orgány. Ocenil vstřícnost MZe při řešení vzniklých problémů, které měly vliv na zabezpečení ochrany pracovníků provozujících vodohospodářskou infrastrukturu.

V rámci diskuse bylo konstatováno, že v průběhu COVIDu musely obce mnoho věcí řešit samy. Komunikace MZe s příslušnými státními složkami o zabezpečení ochrany ve vodním hospodářství byla komplikovaná a voda nebyla považována za prioritní. V případě povodní upravuje zákon o vodách postup vyhodnocení a analýz postupů řešení krizové situace. Není zpětná vazba, jestli došlo k vyhodnocení postupů po COVIDu ze strany Ministerstva vnitra a Ministerstva zdravotnictví. Bylo konstatováno, že pro stát v případě regulované činnosti platí obecná prevenční povinnost, na základě které lze také požádat o zpětnou vazbu. Je nutné požádat Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zdravotnictví o poskytnutí závěrů analýzy postupů nebo o její provedení, a to nejlépe z pozice ministra zemědělství.

Závěr:

Výbor VaK pověřuje Předsedu výboru oslovením Ministerstva vnitra a současně Ministerstva zdravotnictví s požadavkem na zaslání výsledků analýz postupů při řešení krizové situace v sektoru vodního hospodářství vzniklé covidovou situací ve společnosti, a to nejlépe dopisem ministra zemědělství.

2. Zástupce MF informoval o průběhu sběru kalkulací, které se na MF odevzdávají od roku 2022. Subjekty zaslaly na MF plánové kalkulace pro 2023 rok v počtu přibližně 4900. Vyrovnávacích kalkulací za rok 2022 bylo odevzdáno přibližně 4 500. MF prozatím přistoupilo k upozorňování subjektů na neplnění své povinnosti. Následně bude seznam těch, kteří si nesplnili svoji povinnost, zaslán na SFÚ jako podnět pro provedení cenové kontroly, v rámci které jim hrozí i sankce. MF bude dále analyzovat data z pohledu dodržování pravidel, např. pro uplatňování přiměřeného zisku.
3. MF dále přistoupilo v roce 2021 k revizi cenové regulace, čímž se zvýšila transparentnost v sektoru. Pro další regulační období 2027–2031 bude nutno dořešit některé stále problematické oblasti. Pro to by bylo žádoucí využít meziresortní diskusi. V druhé polovině září 2023 MF chystá realizaci kulatého stolu.

Předseda Výboru VaK poděkoval za účast a jednání ukončil.

Další jednání Výboru VaK bude plánováno ve 4Q 2023.

Zapsala: Ing. Želmíra Macková, MBA

Schválil: Ing. Aleš Kendík

Předseda

Originál zápisu je uložen u tajemníka Výboru VaK.